

Tytuł: „Dziadek w Wehrmachcie – a co działo się z babcią? O roli kobiet w okresie narodowego socjalizmu.”

Jakie role zostały przypisane kobietom w okresie narodowego socjalizmu na terenach III Rzeszy? Jak wyglądała wówczas propaganda? W jaki sposób manipulowano emocjonalnie i intelektualnie? W czasach narodowego socjalizmu na obszarze całej III Rzeszy, w tym na dzisiejszych terenach pogranicza Polski tj.: Górny i Dolny Śląsk, Wielkopolska, Pomorze, Warmia i Mazury, mężczyźni byli wcielani do Wehrmachtu a kobietom były przypisane tradycyjne role, czyli jakie? Propaganda skupiała się przede wszystkim na matkach. Kobiety miały być w miarę możliwości ograniczone do gospodarstwa domowego lub zawodów społecznych. Poprzez przypisanie im pewnych cech, kobiety były instrumentalizowane w interesie rządzących. W czasach nazizmu kobiety miały zapewnić wzrost populacji i zrekompensować straty spowodowane wojną. Miały rodzić dzieci, zajmować się gospodarstwem, rodziną i rolnictwem, a prace - zwłaszcza wykwalifikowane - pozostawić mężczyznom.

Czas trwania: 2 lekcyjne / 90 min.

Cele:

- poszerzanie wiedzy i wzmocnienie świadomości historycznej wyjaśniając takie pojęcia jak: *reżim narodowo-socjalistyczny*, *Gleichschaltung*, *rola kobiety w kontekście historycznym / ideologicznym*, *Arbeitsdienst*, *Landjahr*.
- rozpoznanie mechanizmów propagandowych,
- pogłębienie umiejętności korzystania ze źródeł historycznych tj. ilustracje, zdjęcia archiwalne, nagrania świadków historii,
- wzmacnianie krytycznego myślenia,
- pogłębianie kompetencji językowych.

Metody:

- wykład/prezentacja,
- praca w grupach,
- dyskusja.

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Finansowane
przez Samorząd
Województwa
Opolskiego

STIFTUNG
HAUS OBERSCHLESIE

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Projekt jest finansowany ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny RFN, Fundacji Dom Górnos Śląski oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Co trzeba wcześniej przygotować:

- projektor i ekran do wyświetlenia filmów,
- smartfony z dostępem internetu do zapoznania się ze zbiorami w Muzeum online.

Ze względu na podane teksty oraz materiały wideo do wykorzystania na lekcji zajęcia przewidziane są dla uczniów i uczennic, którzy/które opanowali język niemiecki w stopniu dobrym, pozwalającym na pełne zrozumienie materiałów źródłowych.

Przebieg warsztatów:

1. **Wprowadzenie.** Krótka wypowiedź p. Edeltraut Haltof, która opowiada o swojej młodości. Materiał pochodzi ze zbiorów Muzeum online z wystawy pt. „Dziadek z Wehrmachtu. Doświadczenia zapisane w pamięci”:

<https://youtu.be/tBrsumdd5sE>

Uczniowie słuchają krótkiej wypowiedzi E. Haltof. W wypowiedzi rozmówczyni używa pojęcia *Arbeitsdienst* i *Landjahr*, nie wyjaśniając jednak ich historycznego kontekstu. Rozmówczyni zwraca jedynie uwagę na fakt, że „Landjahr” był obowiązkiem dziewcząt. Należy na wstępie krótko wyjaśnić uczniom oba pojęcia. Szerszy aspekt zostanie przedstawiony w dalszym przebiegu zajęć. (p. punkt 2: reportaż/film/wykład)

2. **Pogłębienie treści.**

2.1 Uczniowie zostają podzieleni na grupy, każda z grup otrzymuje jedno zdjęcie przedstawiające kobiety/dziewczyny w okresie II wojny światowej (p. załącznik). Na podstawie zdjęć uczniowie mają rozpoznać, jaka rola została przypisana kobietom na zdjęciach. Uczniowie w miarę swoich możliwości i posiadanej wiedzy historycznej interpretują fotografie, powinni przy tym rozpoznać, jaka rola została przypisana kobietom/dziewczętom w okresie III Rzeszy:

- Konserwatywny / stereotypowy obraz: gospodyni domowa, matka, żona,
- Ideologiczna rola kobiety,
- Kobieta jako matka, żona żołnierzy,
- Kobieta w służbie aparatu państwowego i w służbie wojennej (sanitariuszki, pielęgniarki, przemysł zbrojeniowy).

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Finansowane
przez Samorząd
Województwa
Opolskiego

STIFTUNG
HAUS OBERSCHLESIE

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Projekt jest finansowany ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny RFN, Fundacji Dom Górnoląski oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Uczniowie prezentują na forum swoje przypuszczenia i dzielą się swoją wiedzą.

2.2 Wspólne oglądanie materiału filmowego zgodnie z podanymi propozycjami.

Przydatne linki do części wprowadzającej (jeden do wyboru):

<https://www.zdf.de/dokumentation/momente-der-geschichte/frauen-im-ns-reich-102.html>;

<https://www.mdr.de/geschichte/muetter-und-nazis-100.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZzHzN4s-WXg>

2.3. Następnie nauczyciel w formie wykładu / prezentacji przybliży uczniom wiedzę dotyczącą okresu III. Rzeszy:

- wprowadzenie do tematyki reżimu narodowo-socjalistycznego,
- dojście A. Hitlera do władzy,
- Gleichschaltung,
- rola kobiety w kontekście historycznym / ideologicznym.

Przydatne linki do wykładu, do wyboru:

<https://www.zeitklicks.de/nationalsozialismus/zeitklicks/zeit/alltag/gesellschaft-1/die-rolle-der-frau/>

<https://www.dhm.de/lemo/kapitel/ns-regime/innenpolitik/frauenpolitik.html>

<https://virtuelle-gedenkstaette-viersen.de/frauen/>

2.4 Po wprowadzeniu do tematyki uczniowie podzieleni zostają na grupy i szukają informacji na temat organizacji kobiecych funkcjonujących w III Rzeszy oraz analizują symbolikę odznaczeń przyznawanych ówczesnym kobietom, matkom:

- Deutsches Frauenwerk / Niemiecka Organizacja Kobiet,
- NS-Frauenschaft / Narodowosocjalistyczna Wspólnota Kobiet,
- Bund deutscher Mädel / Liga Dziewcząt Niemieckich.

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Finansowane
przez Samorząd
Województwa
Opolskiego

STIFTUNG
HAUS OBERSCHLESIE

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Projekt jest finansowany ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny RFN, Fundacji Dom Górnośląski oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Przydatne linki:

https://www.europeana.eu/pl/item/2022023/11088_31D1335D_90B3_4326_9119_BDB2F20DBE1C

<https://www.dhm.de/lemo/kapitel/ns-regime/innenpolitik/mutterkreuz.html>

3. Podsumowanie tematu, dyskusja w plenum.

4. Źródła i materiały:

www.muzeum.haus.pl

https://www.europeana.eu/pl/item/2022023/11088_31D1335D_90B3_4326_9119_BDB2F20DBE1C

<https://www.dhm.de/lemo/kapitel/ns-regime/innenpolitik/mutterkreuz.html>

<https://www.zeitklicks.de/nationalsozialismus/zeitklicks/zeit/alltag/gesellschaft-1/die-rolle-der-frau/>

<https://www.dhm.de/lemo/kapitel/ns-regime/innenpolitik/frauenpolitik.html>

[https://www.mainz1933-](https://www.mainz1933-1945.de/fileadmin/Rheinhessenportal/Teilnehmer/mainz1933-1945/Textbeitraege/Sadowski_Frauenideologie.pdf)

[1945.de/fileadmin/Rheinhessenportal/Teilnehmer/mainz1933-1945/Textbeitraege/Sadowski_Frauenideologie.pdf](https://www.mainz1933-1945.de/fileadmin/Rheinhessenportal/Teilnehmer/mainz1933-1945/Textbeitraege/Sadowski_Frauenideologie.pdf)

<https://virtuelle-gedenkstaette-viersen.de/frauen/>

<https://www.mdr.de/geschichte/muetter-und-nazis-100.html>

<https://www.zdf.de/dokumentation/momente-der-geschichte/frauen-im-ns-reich-102.html>; <https://www.mdr.de/geschichte/muetter-und-nazis-100.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZzHzN4s-WXg>

https://www5.in.tum.de/lehre/seminare/math_nszeit/SS03/vortraege/innen/weltDerFrau.htm

<https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&q=schule+bw+frauen+im+III+Reich&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

https://www.youtube.com/results?search_query=Frauen+im+III.+Reich

Autorzy: Jörg Vollbrecht, Daniela Ploch

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Finansowane
przez Samorząd
Województwa
Opolskiego

STIFTUNG
HAUS OBERSCHLESIE

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Projekt jest finansowany ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny RFN, Fundacji Dom Górnoląski oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

załącznik

Rola kobiet w państwie nazistowskim

UWAGA: poniższe materiały to fotografie i ilustracje wykorzystywane były przez narodowych socjalistów do celów propagandowych w latach 1933-1945. Stanowią one dodatek do materiału dydaktycznego, który powinien i musi być krytycznie skomentowany przez nauczyciela. Organizatorzy muzeum internetowego nie identyfikują się w żaden sposób z prezentowanymi treściami. Poniższe materiały mają jedynie pomóc uczniom w zrozumieniu mechanizmów propagandy i budowania światopoglądu niemieckich nazistów.

Zdjęcie: Kurs szkoleniowy dla matek w Sudetengau, 1940 r.

Źródło: <https://www.dhm.de>

Ilustracja: plakat „Organizacja Pomocy Zimowej”, ok. 1938 r.

Źródło: <https://www.dhm.de>

Ilustracja: propagandowa pocztówka: "Przywódcy - młodzież" 1939 r.

Źródło: <https://www.dhm.de>

Zdjęcie: Matka, odznaczona krzyżem, z rodziną

Źródło: <https://www.dhm.de>

Ilustracja: plakat „Służba Pracy dla Rzeszy”, 1935 r.

Źródło: <https://www.dhm.de>